

GOED VOOR LEERLINGEN EN DE ONDERWIJSKWALITEIT:

Een onderzoekende houding

Marit Kruskamp volgde de master 'leren en innoveren' en is teacher leader op academische basisschool de Rank in Hengelo. Daarnaast is zij coördinator van de drie academische opleidingsscholen¹ van stichting Marcant-BSV. Deze scholen willen door onderzoek de kwaliteit

van het onderwijs structureel verbeteren. Een ontwikkeling die goed past in het Bestuursakkoord 2014-2020. Podium sprak Marit Kruskamp over de onderzoekende houding van leraren én leerlingen.

TEKST ELISE HAARMAN

¹ De term 'academische opleidingsschool' wordt behalve door de scholen zelf ook gebruikt als aanduiding voor het consortium van de pabo en de deelnemende scholen als geheel.

Hoe ziet jouw werk er uit?

'Binnen onze academische opleidingsscholen coördineer ik alles wat met onderzoek te maken heeft en leg ik verbindingen tussen deze scholen. Binnen de Rank doe ik hetzelfde, op het niveau van de school. Ik stel bijvoorbeeld met het team de onderzoeksagenda op en zorg dat de onderzoeken die binnen de school worden uitgevoerd, antwoord geven op voor onze school belangrijke ontwikkelvragen.'

Wat is een onderzoekende houding?

'Zo'n houding combineert wat mij betreft nieuwsgierigheid, creativiteit en kritisch zijn. Voorheen losten we problemen op wanneer deze zich aandienen. Nu vragen we eerst: is er onderzoek gedaan dat antwoord geeft op onze vraag? Of: heeft iemand anders hier al ervaring mee?'

Bedoel je: één van de collega's?

'Dat kan, maar je kunt jezelf ook verder helpen door nascholing of collegiale consultatie. Ook brengen we kennis vanuit de vakliteratuur de klas in. Dat gebeurt bijvoorbeeld door onze masters in opleiding, door passend extern onderzoek de school in te halen of door studenten die hun afstudeeronderzoek hier doen. Hierbij werken we intensief samen met de pabo's. We profiteren ook enorm van

de praktische, frisse blik van studenten. Verder werken we in zogenaamde Docent Ontwikkel Teams. Leerkrachten die affiniteit hebben met een bepaald thema, werken op onderzoeksmatige wijze samen aan een thema gerelateerd aan de schoolontwikkeling.'

Heb je bij ieder probleem tijd om op onderzoek uit te gaan?

'Nee, maar dat is ook niet nodig. Wanneer een kind in zijn broek plast, los je dat natuurlijk meteen op. Maar een onderzoekende houding is op meer dingen toepasbaar dan je denkt, en dat kan uiteindelijk ook tijd besparen. Bij het aanschaffen van een nieuwe methode stellen we bijvoorbeeld eerst criteria op waar de methode aan zou moeten voldoen en wat we er precies mee willen. Dat voorkomt impulsieve, ondoordachte aankopen en zorgt dat de methode beter aansluit bij onze onderwijsvisie. We gebruiken deze houding tevens bij het analyseren van de schoolresultaten. Ook wanneer de resultaten goed zijn: wat moeten we behouden en hoe kunnen we deze goede resultaten verankeren in ons onderwijs?'

Kunnen oudere docenten zich nog een onderzoekende houding aanmeten?

'Ik merk geen verschil tussen jong en oud. Een paar jaar geleden besloten we met het hele team om ons bij te scholen in talentontwikkeling. Dat heeft ons leerkrachtgedrag en ons onderwijs veranderd. Waar leerlingen bij de biologielees voorheen tien aspecten van een kikker leerden, vragen we nu bijvoorbeeld: wat zou je moeten veranderen aan een kikker zodat hij kan overleven in de woestijn? Dit vraagt veel meer dan het leren van feitjes. De ene leraar pikt dat gemakkelijker op dan de ander. Maar ook degenen die het moeilijk vinden, zeggen: dit is belangrijk. Mijn taak is om die verandering in de school goed te begeleiden.'

ACADEMISCHE OPLEIDINGSSCHOOL

Het po telt zo'n 35 opleidingsscholen. Dit zijn samenwerkingsverbanden tussen pabo's en schoolbesturen waarin pabostudenten via een intensieve praktijkopleiding worden opgeleid tot leraar. Op twaalf van deze scholen is onderzoek een expliciet onderdeel van de praktijkopleiding, dankzij de maatregel 'Verankering academische kop', die eind 2016 afloopt. Stichting Marcant-BSV is één van de schoolbesturen die vanuit deze maatregel 70.000 euro ontwikkelbudget ontving. Daarnaast zijn tal van andere scholen zonder stimuleringsgelden bezig met kennis en onderzoek. Vicevoorzitter Simone Walvisch: 'Het is goed als scholen zich afvragen wat werkt en wat niet werkt, als onderdeel van de cyclus van kwaliteitszorg. Dat is een voorwaarde om het onderwijs systematisch te verbeteren. Kennis en onderzoek zijn onlosmakelijk verbonden met onderwijskwaliteit.'

UNIVERSITAIRE BACHELOR

Om te komen tot meer verbinding tussen wetenschap en onderwijspraktijk bracht de PO-Raad vorig jaar samen met de VSNU een verkenning uit naar een universitaire lerarenopleiding voor het basisonderwijs. Op basis daarvan wil de Radboud Universiteit met ingang van 1 september 2017 voor het eerst een universitaire bachelor aanbieden. Simone Walvisch: 'Het grootste verschil met de bestaande academische pabo is dat je binnen drie jaar je lesbevoegdheid haalt en minder vakken krijgt die je niet nodig hebt in de klas. De PO-Raad en de VSNU hopen hiermee de opleiding én het beroep van de leraar aantrekkelijker te maken voor vwo'ers – en hopelijk ook voor mannen.'

De kinderen zijn toch ook niet allemaal in de wieg gelegd als kleine wetenschappers?

'Zo letterlijk moet je het niet nemen. Een onderzoekende houding helpt iedereen verder in zijn leven, onafhankelijk van de latere werkplek. We willen onze leerlingen die houding bijbrengen omdat we denken dat de maatschappij van nu dat vraagt. Wij zijn ervan overtuigd dat elke vierjarige creatief en nieuwsgierig op school komt. Sluit je niet aan bij hun interesses of leg je de norm voor ieder kind even hoog, dan kan het plezier in leren verdwijnen. Nu we inzetten op ieders eigen talenten, zien wij dat de motivatie over de hele linie stijgt, ongeacht intelligentie of leerstijl. "Ik kan het nóg niet", zeggen kinderen nu. Ze weten dat je kunt leren wat je wilt wanneer jij je daarvoor inzet. Momenteel werken we aan een groeidocument waarin leerlingen hun eigen ontwikkeling bijhouden en hun leerproces kunnen sturen. Soms zijn ze bijna trots dat ze een fout maken. Zo van: kijk mij, ik leer!' ■

KENNISINFRASTRUCTUUR

Naast het 'samen opleiden' van leerkrachten, wil de PO-Raad ook op andere manieren bijdragen aan een academische omgeving voor de school. Simone Walvisch: 'Mijn toekomstbeeld is een kennisinfrastructuur waarin scholen gemakkelijk bij de goede kennis kunnen komen en vragen kunnen stellen aan de wetenschap. Er is nu een pilot Werkplaatsen Onderwijsonderzoek, waarin scholen structureel samenwerken met hogescholen en universiteiten aan het toepasbaar maken van kennis voor scholen. Dat doen ze op basis van vraagstukken die voortkomen uit de onderwijspraktijk. Ook hebben we samen met het NRO een landelijke Kennisrotonde ingericht, waar iedere onderwijsprofessional zijn eigen vraag kan neerleggen. Kennismakelaars ontsluiten de kennis die voorhanden is. Zo voorzien we leraren en teams in de scholen van gevalideerde kennis.'